

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งงานวรรณกรรมออกเป็น 2 หมวด คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามโดยทั่ว ๆ ไป และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามในบางภาษา

2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามโดยทั่ว ๆ ไป

คิธ อัลสัน (Allan 1977 : 285-311) พูดถึงคำลักษณนามว่าปรากฏเป็นหน่วยคำ (morphemes) ในโครงสร้างผิวโดยมีเงื่อนไขที่แน่นอน และมีความหมาย กล่าวคือ คำลักษณนามจะแสดงสิ่งที่เด่น หรือแสดงลักษณะที่คำนามร่วมคำลักษณนามเดียวกันมีร่วมกัน อัลสันจัดภาษาที่มีคำลักษณนาม (Classifier languages) เป็น 4 ประเภทคือ

1. ภาษาที่ใช้คำลักษณนามกับคำบอกจำนวน (Numeral classifier languages) เหตุผลที่ใช้ชื่อนี้เพราะคำลักษณนามต้องปรากฏในปริมาณวลี ตัวอย่างเช่น ภาษาไทย ดังเช่นในประโยค ครูหลายคน ภาษาที่มีคำลักษณนามใช้ในประเภทนี้ทุกภาษานอกจากจะมีคำลักษณนามเกิดในปริมาณวลีแล้ว คำลักษณนามยังเกิดในรูปแบบได้เช่น หมาตัวนั้น ตัวนั้น สี่ตัว

2. ภาษาที่ใช้คำลักษณนามเป็นวิภัติ-ปัจจัยประกอบกับคำประเภทต่าง ๆ (Concordial classifiers languages) เป็นภาษาที่มีคำลักษณนามประเภทวิภัติ-ปัจจัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิภัติประกอบกับคำนาม ส่วนขยาย (modifiers) ภาคแสดง (predicate) หรือรูปแทน (proform) เช่น ภาษาอาฟริกันหลายภาษา คือภาษาบันตู หรือ เซมิ-บันตู และภาษาออลสเตอร์-เลียนหลายภาษา ตัวอย่างเช่นในภาษาบันตู

ba-sika ba-ntu ba-bile = "ba+have+arrived ba+man
ba+two"= Two men have arrived

จากตัวอย่าง ในประโยคมี /ba/ เป็นวิภัติเติมหน้าคำประเภทต่าง ๆ

3. ภาษาที่ใช้คำลักษณนามเป็นภาคแสดงของคำนาม โดยภาคแสดงนั้นมีหน้าที่เป็นคำกริยา คำกริยานั้นจะเปลี่ยนรูปไปเพื่อออกลักษณะของคำนาม (Predicate classifier

languages) ตัวอย่างในภาษา นาวาโอ กริยาที่แสดงการเคลื่อนไหวพร้อมทั้งแสดงสถานที่ด้วย (verbs of motion/location) เช่น lie 'วาง' ประกอบด้วยแก่นศัพท์ (theme) และ ตัวศัพท์ (stem) ซึ่งตัวศัพท์จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะที่มองเห็นได้ของสิ่งของที่ร่วมใน เหตุการณ์ว่าลักษณะเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น

béésò sì-?á 'money perfect-lie (of round entity)' = 'A coin is lying (there)'

béésò sì-nìl 'money perfect-lie (of collection)' = Some money (small change) is lying (there)'

béésò sì-ltsòòz 'money perfect-lie (of flat flexible entity)' = 'A note (bill) is lying (there)'

/sì-?á/ /sì-nìl/ /sì-ltsòòz/ คำกริยาทั้ง 3 นี้มีความหมายว่า 'วาง' แต่ตัวศัพท์มีรูปต่างไปเพื่อแสดงลักษณะของคำนาม /béésò/ ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เป็นเหรียญเดี่ยว /?á/ เป็นกอง /nìl/ หรือเป็นธนบัตร /ltsòòz/

4. ภาษาที่ใช้คำลักษณนามรวมอยู่ในวลีบอกสถานที่ (Intra-locative classifier languages) เป็นภาษาที่ลักษณนามที่เป็นคำนามปรากฏรวมอยู่ในบางวลีบอกสถานที่ (locative expression) คำที่เป็นลักษณนามไม่มีรูปต่างไปจากคำอื่น ๆ แต่จะแสดงโดยหน่วยคำที่บอกสถานที่ว่า 'ที่นั่น', 'ที่โน่น' หรือ 'วัตถุที่มองเห็นได้ในแนวตั้ง' (vertical object in view) 'วัตถุที่มองเห็นได้ในแนวนอน' (horizontal object in view) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ภาษาโตบา ซึ่งเป็นภาษาอเมริกันทางใต้

อัลสันเชื่อว่าคำลักษณนามมีความหมาย เพราะการใช้คำลักษณนามต่างกัน กับคำนามคำเดียวกันจะให้ความหมายต่างกัน อัลสันกล่าวถึงวิธีที่จะตัดสินว่าคำลักษณนามมีความหมายอย่างไร 3 วิธี คือ ใช้ความรู้สึกของเจ้าของภาษา (native-speaker intuition) หรือใช้ความรู้สึกของผู้สังเกตการณ์ที่เป็นคนต่างชาติ (foreign observer's intuition) โดยดูองค์ประกอบของคำนามที่ใช้คำลักษณนามเดียวกัน หรือตัดสินโดยการให้คำใหม่หรือสิ่งของใหม่กับเจ้าของภาษาและดูคำลักษณนามที่เขาใช้กับคำหรือสิ่งของเหล่านั้น คำลักษณนามส่วนใหญ่แสดงลักษณะเด่นของคำนามที่ปรากฏกับมัน อาจเป็นรูปร่างลักษณะหรือขนาด มีอยู่เสมอที่คำนามคำเดียว

ปรากฏกับคำลักษณนามหลายคำ อาจเป็นเพราะคำลักษณนามแต่ละคำเน้นลักษณะต่างกันของ คำ นาม หรือเพราะผู้พูดมองลักษณะของคำนามต่างกัน หรืออาจ เพราะลักษณะของคำนามแยกแยะ ได้หลายลักษณะ ตัวอย่างเช่น ในภาษาคีรีวินา กิ่งไม้ปรากฏกับคำลักษณนาม /kay/ แต่เมื่อ พุดถึงกิ่งไม้ที่แยกเป็นง่าม (forked branch) จะปรากฏกับคำลักษณนาม /lila/ เป็นต้น

อัลสันกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำลักษณนามในภาษาที่มีคำลักษณนาม ใช้นั้น เป็นสิ่งที่อธิบายได้ แต่ในบางครั้ง เป็นไปได้ว่าไม่ล่่ามารที่จะอธิบายได้ว่าทำไมคำนามนั้น จึงปรากฏกับคำลักษณนามคำนั้น ตัวอย่างเช่น คำลักษณนาม /khi/ ในภาษาพม่าเป็นคำลักษณ นามที่เข้ากับคำนามประเภทสิ่งไม่มีชีวิตโดยมีขอบเขตการใช้กว้างมาก อัลสันกล่าวถึง ฮาส (Haas 1942 : 201) ที่ ฮาส กล่าวว่ายาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยจะเรียนคำลักษณนาม ไปพร้อมกับคำนาม แต่อัลสันเห็นว่าความเห็นเช่นนี้มองข้ามความจริงที่ว่ามีคำนามหลายคำที่เข้ากับ คำลักษณนามคำเดียวกัน มีคำลักษณนามบางคำใช้กับคำนามเฉพาะ เช่น ในภาษาไทยคำลักษณนาม เชือก ใช้กับคำนาม ย่าง เท่านั้น ในภาษา พูลา คำลักษณนาม /kol/ ใช้กับลูกวัวเท่านั้น ภาษา คีรีวินา /sa/ ใช้กับทะเลสาบเท่านั้น หรือคำลักษณนามซ้ำคำนามเช่นในภาษาพม่า /qéin/ 'บ้าน' คำลักษณนามเหล่านี้ใช้กับคำนามเพียงคำเดียว และยังมีความหมายซ้ำซ้อนกับคำนามที่ ปรากฏด้วย อัลสันให้คำอธิบายปรากฏการณ์เช่นนี้ว่า อาจเป็นเพราะเป็นของที่มีค่ามีราคา เช่น ตัวอย่างในภาษาไทย พูลา และ คีรีวินา เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะคำนามและคำลักษณนาม ที่ปรากฏกับคำนามนั้น เป็นคำยืมจากภาษาอื่นซึ่งยังคงลักษณะในภาษาเดิมไว้ หรืออาจเป็นเพราะ เคยเป็นคำลักษณนามที่มีคำนามใช้ด้วยมาก ต่อมาคำนามคำอื่น ๆ ถูกตัดออกหมดไม่ใช้กับคำลักษณ นามคำนี้

อัลสันต้องสรุปประกอบ 7 ประเภทที่คำลักษณนามในภาษาที่มีคำลักษณนามใช้ร่วมกัน องค์กรประกอบทั้ง 7 นี้ นำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแยกองค์กรประกอบ (componential analysis) ได้ ลักษณนามแต่ละคำอาจมีองค์กรประกอบ 2 หรือมากกว่า 2 องค์กรประกอบก็ได้ องค์กรประกอบต่าง ๆ มีดังนี้

1. ลักษณะของวัสดุ (material) ลักษณะสำคัญ ๆ ของสิ่งที่อยู่ในโลกนี้จัดอยู่ใน องค์กรประกอบนี้ องค์กรประกอบนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 ความมีชีวิต (animacy) อาจกล่าวได้ว่าทุกภาษาที่มีองค์กรประกอบที่ 1 นี้

มีการแยกแยะระหว่างความมีชีวิต และความไม่มีชีวิต (inanimacy) บางภาษาเช่น ยูคาเทค นูตกา ฯลฯ มีคำลักษณนามคำเดียวที่ใช้กับคำนามสิ่งมีชีวิตทั้งหมด แต่ในบางภาษามนุษย์ถูกจัดไว้ต่างหากแยกออกจากสัตว์ เช่น ภาษาอเมริกันเดียนบางภาษา

1.2 นามธรรม และนามที่มาจากกริยา (abstract and verbal nouns) ตัวอย่างภาษาบันตู และภาษา เรียดนามที่แยกคำนามทั้ง 2 ประเภทออกจากกัน บางภาษา เช่น ภาษาไทยไม่มีการจำแนกคำนามประเภทนี้

1.3 ความไม่มีชีวิต (inanimacy) ครอบคลุมคำลักษณนามจำนวนมากและคำลักษณนามมักแสดงถึงลักษณะของคำนาม

2. รูปร่าง (Shape) แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แบบมีมิติ และแบบไม่มีมิติ ซึ่งแต่ละแบบก็แยกออกเป็นหลายประเภทย่อย

2.1 รูปร่างแบบมีมิติ (dimension categories) แยกเป็น 3 ประเภทย่อย

2.1.1 ยาวและมีมิติเดียว (long ~ salient one dimensional) มักเป็นสิ่งที่มีความคล้อยเชือก (rope-like object) ต้นไม้ หรือของที่ทำจากไม้

2.1.2 แบนและมี 2 มิติ (flat ~ two-dimensional) ภาษาที่มีคำลักษณนามประเภทภาษาที่ใช้คำลักษณนามเป็นวิภัติ-ปัจจัยประกอบกับคำนามประเภทต่าง ๆ (Concordial classifier languages) และภาษาที่ใช้คำลักษณนามรวมอยู่ในวลีสอบสถานที่ (Intralocative classifier languages) ไม่มีคำลักษณนามที่มีองค์ประกอบนี้ องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบความคงที่ (consistency)

2.1.3 กลมและมี 3 มิติ (round ~ three-dimensional) มักเป็นคำลักษณนามที่เกี่ยวข้องกับผลไม้ ในบางภาษาองค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบขนาด (size) และความคงที่ด้วย

2.2 รูปร่างแบบไม่มีมิติ (non-dimensional) แยกเป็น 3 ประเภทย่อยคือ

2.2.1 พวกที่มีลักษณะภายนอกโค้งเป็นลักษณะเด่น (prominent curved exterior) เช่น คำนามพวก เนิน (hills) โคน (humps) กองสูง (heaps) เขาสัตว์ (horns) สันเขา (ribs) ฯลฯ เช่น ในภาษานาวาโฮ ยูคาเทค เป็นต้น

2.2.2 ลักษณะกลวง (hollow subcategory) เป็นคำลักษณนามที่ใช้

กับพวกที่มีลักษณะคล้ายภาชนะ (container-like) และของที่คล้ายท่อ (pipe-like) ที่มีภายในกลวง เช่น ในภาษายูคาเทค คำลักษณนาม /pul/ ใช้กับเหยือก เป็นต้น

2.2.3 ลักษณะเป็นวงแหวน (annular subcategory) เป็นคำลักษณนามพวกที่มีลักษณะเป็นวงแหวน หรือเส้นผ้า เครื่องประดับที่หั้นเป็นวงรอบร่างกาย เป็นต้น

อัลสันให้ความเห็นว่า ดูเหมือนว่าการจัดองค์ประกอบคำนามจะมีจุดเริ่มที่ลักษณะของวัสดุก่อน แต่เมื่อมีการใช้คำลักษณนามมากขึ้นโดยมีการเทียบระหว่างคำนามที่มีลักษณะคล้ายกัน เรื่ององค์ประกอบที่มองเห็นได้ เช่น ลักษณะรูปร่าง ขนาด และอื่น ๆ จึงถูกดึงเข้ามา

3. ความคงที่ (consistency) แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

3.1 มีความโค้ง (flexible) ได้แก่ พวกที่มีลักษณะคล้ายเชือก (rope-like) คล้ายผ้า (fabric-like)

3.2 มีความแข็ง (hard or rigid) ได้แก่ พวกที่มีลักษณะเป็นแท่ง (stick-like) หรือคล้ายพืช (plant-like) ตัวอย่างภาษาอัลซอนเกียน ลักษณนามจะต่างกันขึ้นอยู่กับความแข็งของภาชนะที่บรรจุ

3.3 ไม่มีรูปร่างชัดเจน (non-discrete) เช่น ในภาษานาวาโฮ /tléé?/' ของที่คล้ายโคลน (mud-like) ' หรือภาษายูคาเทค /č'uk/ 'ของที่บดละเอียด' เป็นต้น

4. ขนาด (size) มี 2 ประเภท คือ

4.1 ใหญ่

4.2 เล็ก เช่น ในภาษาออสเตรเลียนบางภาษาคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ใหญ่ต่างจากคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ที่เล็กกว่า องค์ประกอบนั้นนอกจากจะบอกถึงขนาดจริง ๆ ของคำนามแล้ว ในบางครั้งก็มีความหมายโดยนัยถึงสิ่งที่ใหญ่และสิ่งที่ต่ำต่อยกว่า

องค์ประกอบ 4 ประเภทแรกเป็นองค์ประกอบที่อ้างถึงลักษณะเด่นประจำตัวของสิ่งของต่าง ๆ

5. สถานที่ (location) องค์ประกอบนี้ไม่ได้เป็นลักษณะเด่นของสิ่งของ แต่องค์ประกอบนี้แสดงโดยวิธีที่ประกอบหน้าวิภัติร่วมกับตัวศัพท์ (nominal piece = prefix + noun stem) เช่น ตัวอย่างในภาษาลูยานา ในประโยค

Ni-tunda ku -mu-ndi . ku-mu-nene 'I+come ku+mu+town ku+mu+big' =
I come from a big town . ในประโยคดังกล่าว /ku/ เป็นคำลักษณนามแสดงสถานที่
(locative classifier) ปรากฏอยู่หน้าวิภัตติรวมกับตัวศัพท์ /mu-ndi/ .

อัลสันกล่าวว่าองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบหลังคือ การจัดลักษณะ (arrangement)
และปริมาณ (quanta) ไม่ได้เป็นองค์ประกอบที่อ้างถึงลักษณะประจำตัวของคำลักษณนาม และ
ไม่ได้เป็นองค์ประกอบที่มีเฉพาะในภาษาที่มีคำลักษณนามใช้เท่านั้น แต่เป็นลักษณะที่มีได้ทั่วไป

6. การจัดลักษณะ (arrangement) แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

6.1 ลักษณนามพวกที่ปรากฏกับสิ่งของที่มีลักษณะเป็นพับ ม้วน เช่น ภาษาหม่า
คำลักษณนามที่ใช้กับ รอยพับ (pleats) และสิ่งม้วน (folds) เป็นต้น ลักษณะพับหรือม้วน
ของคำนามนั้นไม่ใช่ลักษณะประจำตัวของคำนาม แต่เป็นลักษณะที่ถูกทำขึ้น

6.2 ลักษณนามพวกที่ปรากฏกับสิ่งของที่มีความเฉพาะในด้านตำแหน่ง และมีความ
สัมพันธ์กับลักษณะสถานที่ เช่น ในภาษาไทย และภาษาคิริรินา คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่อยู่ใน
แถว (objects in a row) หรือในภาษานาวาโอคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่อยู่ขนานกัน
(objects in parallel) เป็นต้น

6.3 ลักษณนามที่มีองค์ประกอบ 6 คาบเกี่ยวกับองค์ประกอบ 7 เป็นคำลักษณนาม
ที่แสดง การจัดกลุ่มของสิ่งของที่มีเป็นจำนวนมากเป็นกลุ่ม ๆ แยกออกจากกันและมีความหมายด้าน
ปริมาณด้วย เช่น คำลักษณนาม กอง หมู ่อ ฝูง

7. ปริมาณ (quanta) ในภาษาออสเตรเลียนเหนือบางภาษามีคำลักษณนามที่มีรูป
แตกต่างกันในระดับหน่วยคำสำหรับเอกพจน์ จำนวน 2 และพหูพจน์ หรือคำลักษณนามคำพวก
ข้าวกามีหนึ่ง ลูกโกตะกร้าหนึ่ง จัพวก สิบ พัน โหล ก็รวมอยู่ในกลุ่มนี้ องค์ประกอบนี้แยกเป็น
ประเภทย่อย ๆ หลายประเภท ซึ่งบางประเภทเป็นคำลักษณนามที่ตรงกับคำลักษณนามในองค์
ประกอบ 6.3 เช่น ่อ ฝูง เป็นต้น

จากองค์ประกอบทั้ง 7 นี้แสดงให้เห็นว่าภาษาที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเลย หรือภาษา
ที่ในทงภูมิคำสรรห่างไกลกันมาก มีสิ่งร่วมกันที่ทำให้สามารถจัดเป็นองค์ประกอบประเภทต่าง ๆ
ได้

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำลักษณนามในบางภาษา

นอกจากการศึกษาคำลักษณนามโดยทั่ว ๆ ไป ในระดับภาษาใดภาษาหนึ่ง ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการศึกษาบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามในภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ ได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาไทย

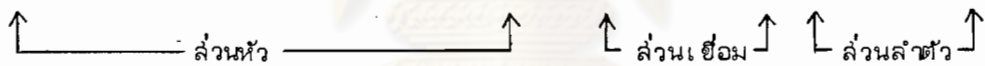
2.2.1 การศึกษาคำลักษณนามในภาษาพม่า

เบคเกอร์ (Becker 1975 : 109-121) จัดระบบคำลักษณนามในภาษาพม่า เป็น 2 ระบบ คือ ระบบของสิ่งมีชีวิต (system of animate beings) และระบบของสิ่งไม่มีชีวิต (system of inanimate objects) คำศัพท์ในทั้ง 2 ระบบถูกจัดเป็นแผนที่แห่งแนวคิด (conceptual map) โครงสร้างพื้นฐานของระบบคำลักษณนามเริ่มจากจัดคำนามเป็นคำนามพวกศูนย์กลาง จากศูนย์กลางแบ่งคำนามเป็น 4 วงจร (orbit) คือส่วนหัว (บนกลม) และลำตัว (ล่าง ตรง) นอกจากนั้นในระบบของสิ่งไม่มีชีวิตคำศัพท์ยังแบ่งย่อยออกไปอีก เป็นคำศัพท์ที่เป็นสิ่งของที่ใช้แล้วหรือใช้เสมอ (active) และคำศัพท์ที่เป็นสิ่งของยังไม่ได้ใช้ (static) กับสิ่งที่อ่อนนุ่ม (pliable) และสิ่งที่แข็ง (stiff) คำศัพท์ทุกคำจะไม่มีตำแหน่งที่แน่นอนเพียงตำแหน่งเดียวแต่จะเลื่อนขึ้นลงได้ขึ้นอยู่กับว่าใครพูดกับใคร เกี่ยวกับอะไร ในการจัดคำลักษณนามเป็นแผนที่แห่งแนวคิดนี้ เบคเกอร์ใช้วิธีเปรียบเทียบ (metaphor) คือต้องอาศัยการตีความเข้าช่วยจึงจะเข้าใจระบบคำลักษณนามได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ระบบของสิ่งมีชีวิต (system of animate beings)

ศูนย์กลาง	วงจรรที่ 1	วงจรรที่ 2	วงจรรที่ 3	วงจรรที่ 4
shu	'pa (ปิด)	'u (หัว)	yau?	kauy
พระพุทธรูป	เทวดา	ครู	คนธรรมดา	สัตว์
โบราณวัตถุ	นักบวช	ผู้		ผี
พระเจ้า	พระ			ซากศพ
(ลำดับสอง	พระบรมวง			คนเลว
ตาข่าย	ค่านวรงค์			เด็ก
บันได	(เพชร)			
ส่วน)				

จากตาราง ส่วนศูนย์กลาง วงจรรที่ 1 วงจรรที่ 2 ถือเป็นส่วนหัว

วงจรรที่ 3 เป็นตัวเชื่อมระหว่างส่วนหัวและลำตัว

วงจรรที่ 4 ถือเป็นส่วนลำตัว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ระบบของสิ่งไม่มีชีวิต (system of inanimate objects)

ศูนย์กลาง	วจรที่ 1	วจรที่ 2	วจรที่ 3	วจรที่ 4
ตัวคน	ส่วนของร่างกาย (ไม่เปลี่ยน)	ร่างกาย (เปลี่ยน)	ไกลตัว	ไกลตัว
หัว	ywe? ผม ใบไม้	pairŋ หมวก ผ้าคลุมผม	'louŋ ของกลม อยู่สูงได้แก่ ไปรษณีย์ เฟอร์นิเจอร์ ถ้วยกาแฟ เอกล่าร	'siŋ ของที่อยู่สูง กลม เป็นวง ได้แก่ พระอาทิตย์ แม่น้ำ ทะเล ลูกศร ด้าย
ลำตัว	'chauŋ ขนตามลำตัว นิ้ว ฟัน piŋ ไม้เท้าและกิ่งไม้ กิ่งไม้ ปากกา	kwiŋ เสื้อผ้า เครื่องประดับ กาย the เสื้อผ้าที่ม้วน ไว้	cha? ของที่แบน เวลาไข้อยู่ล่าง เช่น ไม้กระดาน เสื่อ จานรอง ใบปาล์ม le? เครื่องมือที่ใช้ มือจับ ดาบ เครื่องดนตรี หุ่นกระบอก	'si พานะ สัตว์ที่ถูกล่า ม้า คนที่ถูกล่อลวง θwe แม่น้ำ ถนน

ในระบบของสิ่งไม่มีชีวิตนั้นนอกจากแบ่งเป็นส่วนหัวและส่วนลำตัวแล้ว ยังแบ่งย่อยเป็นสิ่งที่ใช้
อยู่เสมอ (active) และสิ่งที่ใช้ไม่ได้ใช้ (static) เช่นในวงจรที่ล่อง 'โล่ง' ที่พบไว้
ยังไม่ขาดใช้กับคำลักษณนาม /tɕe / 'วัตถุ' ในขณะที่ 'โล่ง' ที่พันอยู่รอบตัวใช้คำลักษณ
นาม /kwɪŋ/ 'ล้อมเป็นวง' นอกจากนี้คำศัพท์ที่ปรากฏกับคำลักษณนามยังสามารถตีความต่อ
ไปได้อีกเป็นลักษณะอ่อนนุ่ม (pliable) กับแข็ง (stiff) เบคเกอร์ได้ยกตัวอย่างคำนาม
ที่ใช้กับคำลักษณนาม /pɪŋ/ และ /tɕauŋ/ ไว้ดังนี้

/pɪŋ/	/tɕauŋ/
ขนนก	นิ้ว
ขนสัตว์	งาช้าง
(ต่าย เขือก)	หาง
	(เข็ม ปากกา)

ศัพท์พวกที่ปรากฏกับคำลักษณนาม /pɪŋ/ เป็นพวกมีความอ่อนนุ่ม (pliable) ในขณะที่พวกที่
ปรากฏกับคำลักษณนาม /tɕauŋ/ มีลักษณะแข็งกระด้าง เป็นต้น นอกจากนี้ในภาษาพม่ายังมีคำ
ลักษณนาม /khu/ ซึ่งมักใช้กับคำศัพท์ที่ผู้พูดไม่ทราบว่าจะใช้กับคำลักษณนามใด

เบคเกอร์กล่าวว่า คำนามที่เขาเขียนไว้ว่าเกิดกับคำลักษณนามใดนั้น เป็น
การใช้คำนามกับคำลักษณนามแบบที่คนทั่วไปส่วนใหญ่ใช้ ปรากฏบ่อย ๆ และเบคเกอร์ชี้ว่า มิติพื้น
ฐานทางความหมาย (elementary semantic dimension) ของระบบคำลักษณนามในภาษา
พม่า คือความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์

เบคเกอร์ได้ให้ข้อสังเกตการจัดระบบคำลักษณนามของสิ่งไม่มีชีวิตไว้ 4 ข้อ
คือ

1. ระบบยังไม่เรียบร้อยและสับสนเหตุผล (logical) การวางตำแหน่งของ
คำศัพท์บางคำยังคลุมเครือ

2. เนื่องจากระบบมีลักษณะเป็นความเปรียบเทียบ (metaphor) ดังนั้น
คำศัพท์ที่ปรากฏกับคำลักษณนามคำเดียวกันจึงไม่มีคุณสมบัติร่วมกัน และไม่มีลักษณะ ขนาด หรือหน้าที่
ที่เป็นสามัญ

3. คำลักษณะนามหลายคำเป็นคำแสดงส่วนต่าง ๆ ของพืช ดังนั้นบางคนอาจกล่าวว่า ต้นไม้เป็นสิ่งเปรียบเทียบกับมนุษย์ แต่ลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบ ไม่ใช่สิ่งเปรียบเทียบกับเป็นความคิดพื้นฐานของระบบคำลักษณะนาม

4. ลักษณะย่อยที่แบ่งเป็น ลักษณะอ่อนนุ่ม กับแข็งนั้น เบคเกอร์กล่าวว่าไม่ใช่คุณสมบัติของ คำศัพท์แต่เป็นสิ่งที่ตั้งมาพูดได้

2.2.2 การศึกษาคำลักษณะนามในภาษาไทย

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2511 : 72-76) กล่าวถึงคำลักษณะนามว่า ลักษณะนามคือ สำนานยนามหรือลุ่มนาม แต่ถูกเรียกว่า ลักษณะนาม เพราะถูกนำมาใช้บอกลักษณะของนามข้างหน้าคล้ายกับคำวิเศษณ์ พระยาอุปกิตศิลปสาร แบ่งประเภทของคำลักษณะนามออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ลักษณะนามบอกชนิด เช่น

<u>พระองค์</u>	ใช้สำหรับ	ผู้ที่ได้รับการนับถืออย่างสูง เช่น พระพุทธเจ้า พระราชา เทวดาที่เป็นใหญ่ เจ้านายชั้นสูง
<u>รูป</u>	"	ภิกษุ สามเณร ปะขาว ชี นักพรตต่าง ๆ
<u>เรื่อง</u>	"	เรื่องราว ข้อความ คดีต่าง ๆ
<u>สิ่ง, อัน</u>	"	สิ่งของ หรือกิจการที่เป็นสำัญทั่วไป
<u>เล่ม</u>	"	หนังสือ เกวียน คัสตราต่าง ๆ เขียน เข็ม ตะไกร ลีว ฯลฯ เป็นต้น

2. ลักษณะนามบอกหมวดหมู่ เช่น

<u>กอง</u>	ใช้สำหรับ	ทัพ ทหาร คนทำงานรวมกัน ของที่กองรวมไว้ อิฐ ทราย ฯลฯ
<u>นิกราย</u>	"	นักบวชคำสั่งนาเดี่ยวที่แยกเป็นพวก ๆ
<u>โรง</u>	"	ผู้เล่นมหรสพที่มีโรงเล่น เช่น ละคร โขน หนัง ฯลฯ
<u>ต้น</u>	"	ของที่ทำให้ติดเรียงกันเป็นพืด เช่น จาก พลุ ลูกปืนปลัดต้น ปลาย่าง ฯลฯ

3. ลักษณะนามที่บอกลักษณะ เช่น

<u>วง</u>	ใช้สำหรับ	ของที่มีรูปเป็นวง เช่น แหวน กำไล ฯลฯ
<u>แผ่น</u>	"	ของที่มีรูปแบน ๆ เช่น กระดาษ กระดาน กระเบื้อง อิฐ ฯลฯ
<u>คัน</u>	"	ของที่มีส่วนสำหรับถือ และลาก รูปยาว ๆ เช่น ร่ม ฝักร ฐาน กระสุน หน้าไม้ ช้อน ล้อม ฆ้อง เบ็ด (ที่มีคัน) แร้ว โถ รถ ฯลฯ
<u>เส้น</u>	"	ของที่เป็นเส้นเล็กยาว เช่น เขือก ลวด ต้าย ฯลฯ
<u>ลำย</u>	"	ของที่เป็นทางยาว เช่น ถนน ทาง ลำน้ำ ฯลฯ เป็นต้น

4. ลักษณะนามบอกจำนวนและมาตรา เช่น

<u>คู่</u>	ใช้สำหรับ	ของที่มีชุดละ 2 สิ่ง เช่น รองเท้า ถุงเท้า แลกัน เขียง เขียน ช้อนกับล้อม ฯลฯ
<u>กฐี</u>	"	ใช้สำหรับ ผ้าห่อหึ่งที่รวมกัน 20 ผืน ชื่อภาชนะต่าง ๆ เช่น ตุ่ม ไห ใช้สำหรับของที่ตวงด้วยภาชนะนั้น ๆ เช่น น้ำ 5 ตุ่ม น้ำปลา 5 ไห เหล้า 1 ขวด เป็นต้น

5. ลักษณะนามบอกอาการ เช่น

<u>สืบ</u>	ใช้สำหรับ	ของที่สืบ เช่น พลุ
<u>กลุ่ม</u>	"	ของที่ทำเป็นกลุ่ม เช่น ต้าย ป่าน
<u>มัด</u>	"	ของที่มัด เช่น ฟัน เป็นต้น

6. ลักษณะนามซ้ำชื่อ เป็นสำนวนนามประเภทที่ไม่ต้องการบอกลักษณะ จึงนำ

เอาสำนวนนามที่ซ้ำกับชื่อข้างหน้ามาเป็นลักษณะนาม เช่น ประเทศ
2 ประเทศ เมือง 2 เมือง

✓ วิไลวรรณ ษนิฐานันท์ (2519 : 262-265) กล่าวว่าคำลักษณะนามไม่ใช่คำประเภท
ล้ากาล เช่น คำนาม คำกริยา ซึ่งมีใช้ในทุกภาษา แต่คำลักษณะนามเป็นคำที่ทำหน้าที่ "ส่วนเกิน"

เพราะภาษาที่ไม่มีคำลักษณนามใช้ก็สามารถสื่อความหมายได้ดีเท่า ๆ กัน ดังนั้น เมื่อเป็นคำประเภท " ล้วนเกิน " สิ่งเป็นคำที่เกิดภายหลังคำประเภทหลัก วิไลวรรณแบ่งประเภทของคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

ประเภทที่ 1 มีคำเดียว คือ อัน ใช้ได้กับคำนามกว้างมากจนจำกัดลักษณะของคำนามไม่ได้

ประเภทที่ 2 มีหลายคำ เช่น ลูก ผืน เส้น ฯลฯ ใช้กับคำนามหลายคำซึ่งคำลักษณนามแต่ละคำบอกลักษณะเฉพาะบางอย่างของคำนาม

ประเภทที่ 3 มีหลายคำ ใช้กับคำนามคำเดียว เพราะเกิดจากการซ้ำคำนาม วิไลวรรณกล่าวว่า เมื่อดูจากความหมายแล้ว ประเภทที่ 1 และ 3 ไม่น่าจัดว่าเป็นคำลักษณนาม เพราะไม่ได้บ่งลักษณะใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เราใช้คำเหล่านี้เมื่อต้องการนับ หรือชี้เฉพาะ ดังนั้นจึงน่าจะเรียกคำพวกนี้ว่าเป็น " คำช่วยนับ " มากกว่า

วิไลวรรณ ได้ให้คำสันนิษฐานความเป็นมาของคำลักษณนาม อัน ว่าแต่เดิมคำว่า อัน ทำหน้าที่ " แทนคำนาม " เช่น ที่ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงว่า " มีพระพุทธรูปอันใหญ่ มีพระพุทธรูปอันราม " ซึ่งในปัจจุบันเรามักใช้คำว่า " ที่ " แทน และยังทำหน้าที่เปลี่ยนคำประเภทอื่นให้เป็นคำนามด้วย เช่น ตัวอย่างภาษาไทยในแคว้นอัลลัม ประเทศอินเดี มีคำว่า " อันมุ่น " หมายถึง ของปั้น เมื่อในภาษาไทยเกิดความต้องการคำช่วยนับ หรือคำลักษณนามขึ้น คำว่า อัน จึงถูกนำมาใช้ เพราะมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับคำนามมาตลอด

✓ อังกาบ ผลากรกุล (Palakornkul 1976 : 186-197) ให้คำจำกัดความคำลักษณนามของภาษาไทยว่าเป็นคำนามที่เกิดกับจำนวนนับ คำคุณศัพท์ และคำชี้เฉพาะ ลักษณนามในภาษาไทยมีโครงสร้างทางไวยากรณ์ดังนี้

NP → N+C

[+ nl
+ adj
+ dem]

nl → จำนวนนับ รวมทั้งคำว่า หลาย บาง แต่ละ จำนวน

adj → คำคุณศัพท์

dem → คำชี้เฉพาะ

อังกฤษ แบ่งคำลักษณนามที่ปรากฏกับจำนวนนับ (numeral classifier) เป็น

4 ประเภท คือ

1. เป็นคำที่บ่งบอกลักษณะที่ปรากฏชัดของคำนามรูปธรรม เช่น รูปร่างลักษณะ
ขนาด ตัวอย่าง เช่น

คำลักษณนาม	ความหมายของคำลักษณนาม	คำนามที่ปรากฏด้วย
<u>ก้อน</u>	'กลม'	หิน ลับ ขนมหูกี้
<u>วง</u>	'แหวน'	แหวน วงดนตรี
	'หลอด'	วงไฟ

2. เป็นคำลักษณนามที่ใช้เฉพาะกับคำนามบางคำ ประเภทนี้แบ่งย่อยเป็น 3
ประเภท คือ

2.1 ใช้คำนามเป็นคำลักษณนาม ตัวอย่าง เช่น

คำลักษณนาม	ความหมายของคำลักษณนาม	คำนามที่ปรากฏด้วย
<u>ตา</u>	'ตา'	ตา
<u>ขา</u>	'ขา'	ขา
	'หลอด'	

2.2 ใช้คำหลัก (head noun) ของคำประสมเป็นคำลักษณนาม

ตัวอย่าง เช่น

คำประสม	คำลักษณนาม	คำนามที่ปรากฏด้วย
ลูกไม้	<u>ลูก</u>	ผลไม้
เครื่องบิน	<u>เครื่อง</u>	เครื่องบิน
	'หลอด'	

2.3 ใช้คำลักษณนามเฉพาะกับคำนามเฉพาะคำ เช่น

คำลักษณนาม	คำนามที่ปรากฏด้วย
<u>กลัก</u>	กล่องไม้ขีด
<u>น็ด</u>	กระสุนปืน

ฯลฯ

3. เป็นคำลักษณนามที่แสดงมาตรา ชั่ง ตวง วัด แบ่งย่อยเป็น 2 กลุ่ม

3.1 ใช้ภาชนะบรรจุเป็นคำลักษณนาม

คำลักษณนาม	ความหมายของคำลักษณนาม	ตัวอย่าง
<u>จาน</u>	'จาน'	ข้าว 2 <u>จาน</u>
<u>ถุง</u>	'ถุง'	ข้าว 2 <u>ถุง</u>

ฯลฯ

3.2 ใช้มาตราชั่ง ตวง วัด เป็นคำลักษณนาม

<u>กิโล</u>	'กิโลกรัม'	ข้าว 2 <u>กิโล</u>
<u>นาทึ</u>	'นาฬิกา'	ไป 2 <u>นาทึ</u>

4. เป็นคำลักษณนามที่มีขอบเขตการใช้กับคำนามกว้างมาก อาจเรียกว่าเป็นคำลักษณนามทั่ว ๆ ไป (general classifiers) เช่น อัน คู่ พวก อย่าง ชนิด

อังกฤษ ให้ข้อสังเกตว่าคำลักษณนาม อัน ใช้กับคำนามที่เป็นสิ่งของใหม่ โดยเฉพาะสิ่งของที่มาจากต่างประเทศ และได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่คำนามคำเดียวปรากฏกับคำลักษณนามหลายคำว่ามีองค์ประกอบที่ทำให้เป็นเช่นนี้ คือ

1. เจ้าของภาษามองเห็นลักษณะภายนอก (overt physical characteristics) ของสิ่งของแตกต่างกัน จึงทำให้คำนามคำเดียวปรากฏกับคำลักษณนามมากกว่า 1 คำ เช่น คำลักษณนาม เส้น และ สาย ที่คนไทยใช้สลับกันไปมาเสมอ

2. การเรียกชื่อสิ่งของใหม่ ๆ ที่เป็นรูปธรรม 2 ชื่อ ทำให้เกิดการใช้คำลักษณนาม 2 คำ กับคำนามคำเดียว เช่น คำนาม

เรือบิน 'เรือที่บินได้' ปรากฏกับคำลักษณนาม ลำ

เครื่องบิน 'เครื่องที่บินได้' ปรากฏกับคำลักษณนาม เครื่อง

3. มีการให้ชื่อใหม่กับคำนามที่มีอยู่แล้ว ทำให้เกิดคำลักษณนาม 2 คำ ใช้กับคำนามคำเดียว ตัวอย่างเช่น ลักษณนามของผลไม้ คือ

ลูก ซึ่งได้มาจากคำเก่า 'ลูกไม้' หรือ

ผล มาจากคำว่า 'ผลไม้'

คำลักษณนามสำหรับคำว่าผลไม้ ในภาษาพูดมักใช้คำลักษณนาม ลูก หรือ ใบ ซึ่งเป็นศัพท์แปรอิสระ (free variation) ส่วนคำลักษณนาม ผล ที่ใช้กับผลไม้ นั้น มักใช้ในการพูดแบบเป็นทางการ

4. คำลักษณนามบางคำถูกกำหนดขึ้นพิเศษให้ใช้กับคำนามเฉพาะบางคำ ดังนั้นจึงเกิดเป็นลักษณนามที่เป็นศัพท์แปร (variant) 2 ศัพท์ ปรากฏกับคำนามคำเดียว เช่น คำลักษณนาม เชือก ใช้กับคำนาม ข้าง แต่คนทั่วไปก็ใช้ ข้าง กับคำลักษณนาม ตัว ด้วย

5. คำลักษณนามบางคำหายไปเพราะมีคนใช้น้อย ผู้พูดจึงใช้คำลักษณนามคำใหม่เข้าแทนที่ ทำให้เกิดคำลักษณนามที่เป็นศัพท์แปรหลายศัพท์ปรากฏกับคำนามคำเดียว เช่น

คำนาม	คำลักษณนามที่เลิกใช้	คำลักษณนามที่เข้ามาแทน
กล่องไม้ขีด	<u>กลัก</u>	<u>กล่อง</u>
ขมจีน	<u>ลับ</u>	<u>หัว</u>
	ฯลฯ	

6. การเรียงลำดับคำในประโยคจาก คำนาม-คำบอกจำนวน-คำลักษณนาม เปลี่ยนไปเป็น คำบอกจำนวน-คำนาม ซึ่งลักษณะนี้ปรากฏมากในหนังสือพิมพ์ เช่น 'อาจารย์ สาม คน' เป็น 'สามอาจารย์' คำนาม 'อาจารย์' ถูกใช้เป็นคำลักษณนามไป

7. คำลักษณนาม อัน ใช้กับคำนามกว้างมาก และกลายเป็นคำลักษณนามที่เป็นศัพท์แปร กับคำลักษณนามอื่น ๆ เช่น

คำนาม คำลักษณนามที่ปรากฏกับคำนามนั้น คำลักษณนามที่เป็นศัพท์แปร อัน

ช้อน 'ช้อน' คัน อัน

หรี 'หรี' ด้าม อัน

ฯลฯ

จากข้อสังเกตข้างต้น อังกาบ สรุปรูปการแปร (variation) ของการใช้คำลักษณนามในภาษาไทย เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การแปรโดยอิสระ (free variation) มีคำลักษณนามหลายคำที่ศัพท์แปรที่เกิดร่วมกันไม่ได้ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางสังคม แต่ผู้พูดใช้สลับกันไปมา โดยไม่รู้ถึงความแตกต่างระหว่างศัพท์แปรทั้ง 2 คำ เช่น ลูก และ ใบ

2. การแปรโดยมีเงื่อนไขกำหนด (co-variation) เงื่อนไขดังกล่าวได้แก่ เงื่อนไขทางสังคม การเลือกใช้คำลักษณนามที่มีศัพท์แปรขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้พูดด้วย หรือสถานการณ์ที่พูดในขณะนั้น

อังกาบ สรุปว่า การใช้คำลักษณนามที่ปรากฏกับจำนวนนับ (numeral classifier) ในภาษาไทยกำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง คำลักษณนาม อัน ถูกนำมาใช้เป็นศัพท์แปรกับคำลักษณนามอื่น ๆ หรือนำมาใช้แทนคำลักษณนามอื่น ๆ เพื่อให้ง่ายขึ้น

✓ บรรจบ พันธุเมธา (2522 : 223-234) กล่าวถึงคำลักษณนามไว้ดังนี้

คำลักษณนาม คือ คำที่กำหนดขึ้นใช้ไว้ท้ายคำคุณศัพท์บอกจำนวนนับ หรือประมาณ (บางทีไว้ข้างหน้าก็มี และขยายคำคุณศัพท์อื่นอันได้แก่ นี้ นั้น โนน ก็มิ) เพื่อขยายคำนามข้างหน้าบอกรูปลักษณะและชนิดหรือประเภทของคำที่อยู่ข้างหน้าคำบอกจำนวนนับไปพร้อมกัน ช่วยทำให้คำที่มีหลายความหมายมีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เช่น กา 3 ใบ กับ กา 3 ตัว นับเป็นประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของคำลักษณนาม

หน้าที่หนึ่งของคำลักษณนามที่บรรจบกล่าวถึงคือ บอกลักษณะของคำนาม ๆ ว่า เป็นสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต รูปลักษณะเป็นอย่างไรทั้งลักษณะใหญ่และลักษณะย่อย นอกจากนั้นยังกล่าวถึงที่มาและคำที่นำมาใช้เป็นคำลักษณนามว่า มักเป็นคำพยางค์เดียวและเป็นคำที่เราใช้เสมอ ๆ ซึ่งคำส่วนมากได้มาจากคำนาม สรรพนาม กริยา และคำวิเศษณ์ ที่มีอยู่แล้วนำมากำหนดใหม่ โดยอาศัย อุณา เพียบเทียบ อนุโลม เลียนเสียงธรรมชาติ หรือกำหนดเฉพาะลงไปว่าคำใดใช้บอกลักษณะของอะไร

บรรจบ จำแนกลักษณะนามตามรูปลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ที่ลักษณะนามไปขยาย ดังนี้

ก. ประเภทที่ไปกับสิ่งมีชีวิตทั้งคนและสัตว์ ได้แก่ คน องค์ ตน ตัว เชือก หรือพวกที่อยู่เป็นกลุ่มเป็นหมู่ เช่น กอง หมู่ เผ่า โขลง ฝูง ครอก เป็นต้น

ข. ประเภทที่ไปกับสิ่งไม่มีชีวิต

1. สิ่งที่มีลักษณะกลม เช่น ลูก (ผลไม้ ไข่ ลูกบอล ฯลฯ)

ใบ (ใช้ได้อย่างเดียวกับ ลูก ไม่นับใบไม้หรือสิ่งอื่น ๆ ที่แบนบาง)

หัว (หัวพืช ผีอก มัน ฯลฯ)

ลักษณะกลมแบน เช่น ใบ (จาน ใบไม้ ถาด ฯลฯ)

อัน (ขนม ลีตางค์ เขียง ฯลฯ)

แผ่น (ข้าวเกรียบ ฯลฯ)

ฯลฯ

ลักษณะกลมเป็นวง เช่น วง (แหวน วงกลม) ดวง (ดาว พระจันทร์

พระอาทิตย์ รอยเขื่อน ฯลฯ) ฯลฯ

ลักษณะกลมยาวทรง

กระบอก เช่น ลำ (ไม้ไผ่ อ้อย ในที่นี้ไม่เกี่ยวกับเรือเพราะคนละลักษณะกัน) ฯลฯ

2. สิ่งที่มีลักษณะเล็กยาว เช่น ลำย (ถนน ลำยสร้อย เข็มขัด ฯลฯ)

เส้น (ผม ไหม ด้าย ขน เชือก ฯลฯ)

3. สิ่งที่มีลักษณะแบน

เป็นแผ่น เช่น แผ่น (กระดาษ) ผืน (ผ้า) ฯลฯ

4. สิ่งที่มีลักษณะเป็น

ดอก เช่น ดอก (ดอกไม้ รูป ข้าวโพด ภูเขา ทองหยิบ)

5. สิ่งที่มีลักษณะเป็น

ต้น เช่น ต้น (ต้นไม้ เล้า หุ้ม)

6. สิ่งที่มีลักษณะเป็นหน่อ เป็นกอ เช่น หน่อ (หน่อไม้ หน่อกล้วย หน่อกล้วยไม้)
กอ (กอไผ่ กอบัว)
7. สิ่งที่มีลักษณะอื่นๆ นอกจากนี้
ไตแก่ คัน (เปิด ลัก ร่ม ย้อน รถ)
เล่ม (เกวียน เข็ม เขียน หนังสือ มืด)
ลำ (เรือ) ฯลฯ
8. ลักษณะนามบอกมาตราซึ่ง ตวง วัด นับ ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น
บอกน้ำหนัก เช่น หาบ ชั่ง ชัด ฯลฯ
บอกปริมาตร จำนวนบรรจุ เช่น หวด กระบุง ฯลฯ
บอกความกว้าง ยาว สูง เช่น นิ้ว คอก ฟุต ฯลฯ
เป็นมาตราเงิน เช่น บาท สลึง พัน ฯลฯ

นอกจากนั้นบรรจบ ได้พูดถึงการใช้คำลักษณนามว่า ใช้ไว้ท้ายคำบอกจำนวนนับหรือบอก
ประมาณ เช่น ผู้หญิงหลายคน นอนลักตื้น หาดั้ง 5 หวอด ฯลฯ ใช้ไว้หน้าคำบอกจำนวนนับหรือ
คำคุณศัพท์บอกความชี้เฉพาะ เช่น ส้มลูกเล็ก ขนมอันใหญ่ ฯลฯ หรือใช้คำลักษณนามโดยละคำบอก
จำนวนนับ เช่น ทำเป็นแผ่น เดินเรียงเป็นแถว ขอลักตัว(หนึ่ง) ฯลฯ ในบางครั้งคำลักษณนามถูก
ละไปไม่ปรากฏในประโยค บรรจบให้เหตุผลในการละคำลักษณนามว่า ละเมื่อต้องการพูดย่อ
เช่น กาแฟ 2 โอวัลติน 3 เมื่อใช้เป็นชื่อเพื่อให้ละดูดี เช่น สำนักประพันธ์ ฯลฯ หรือเมื่อ หนึ่ง
อยู่หน้าคำลักษณนามกับอยู่หลังคำลักษณนาม เช่น หมื่นหนึ่ง หมายความว่า หนึ่งหมื่นหนึ่งพัน
ร้อยหนึ่ง หมายความว่า ร้อยเดียว ร้อยถ้วน

✓ พลาเช็ค (Placzek 1978) ศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยมาตรฐานโดยดูความ
สัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำหลักและคำลักษณนาม โดยมีสมมุติฐานว่า การแบ่งประเภทคำ
ลักษณนามมีเกณฑ์ทางความหมายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และวิธีแบ่งประเภทคำลักษณนามจะสะท้อน
ให้เห็นการมองโลกขึ้นพื้นฐาน และ/หรือ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้น พลาเช็ค
เก็บข้อมูลจากพจนานุกรม Thai-English Students Dictionary ของ แฮร์ฮาล์ (Haas
1965) Thai-English Dictionary ของแมคฟาร์แลนด์ (McFarland 1969) Thai-
English Dictionary ของ ส.เศรษฐบุตร (Sethaputra 1972) และพจนานุกรม

ฉบับอื่น ๆ และ เก็บจากผู้บอกภาษา โดยถามเกี่ยวกับรายละเอียดและความเห็น พลาเช็คนำรายการคำลักษณนามของ แมรีฮาล มาจัดกลุ่มโดยดูลักษณะทางไวยากรณ์และหาความหมายของแต่ละกลุ่ม วิธีจัดกลุ่มแบบนี้จะแยกกลุ่มคำลักษณนามที่ปรากฏอย่างธรรมดา และที่มีปัญหาออกจากกัน ซึ่งพวกที่มีปัญหานี้จะมีมากขึ้นอยู่กับคำนามที่เกิดร่วมกับคำลักษณนามว่ามีความหมายกว้างเพียงใด พลาเช็คกล่าวว่า เขาใช้การศึกษาโดยยึดข้อมูลเป็นหลัก

ในการศึกษาคำลักษณนามครั้งนี้พลาเช็คพิจารณาทั้งทางไวยากรณ์และความหมาย การพิจารณาทางไวยากรณ์จะช่วยในเรื่องการบอกตำแหน่งของคำลักษณนาม และช่วยตัดสินคำที่เป็นปัญหาว่าเป็นคำลักษณนามหรือไม่ เช่น ตัวอย่างประโยค เขามาแผล็บเดียว ในที่นี้คำว่า "แผล็บ" ไม่เป็นคำลักษณนาม เพราะไม่สามารถปรากฏกับคำเอกจำนวนในประโยคอื่น ๆ เช่น

* เขามา	}	หนึ่ง	แผล็บ	ได้
		สอง	แผล็บ	

ส่วนด้านความหมายนำมาพิจารณาในเรื่องการปรากฏของคำนามกับคำลักษณนาม

พลาเช็คแบ่งคำลักษณนามเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำ (Repeaters) คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามบางส่วน (Partial Repeaters) คำลักษณนามมาตราซึ่ง ตวง วัด (Measures) และคำลักษณนามอื่น ๆ (others) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทย่อยคือ คำลักษณนามที่บอกลักษณะทั่วไป (general units) และคำลักษณนามที่มีความหมายขยายออก (Extended classifier) ซึ่ง พลาเช็คพูดถึง 4 คำ คือ เฮอก ตน เล่ม และ อัน สำหรับคำลักษณนาม เล่ม อัน และ ตัว นั้น พลาเช็คนำมาศึกษาการขยายของความหมายเนื่องจากเป็นคำลักษณนามที่มีคำนามปรากฏด้วยเป็นจำนวนมาก

คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำ สำหรับพลาเช็ค คำลักษณนามประเภทนี้คือ คำลักษณนามที่มีรูปเหมือนคำหลัก (Headnoun) พลาเช็คอ้างถึงนักไวยากรณ์สมัยเก่าที่เน้นเสมอว่า คำลักษณนามคือ คำนาม ดังนั้นเขาจึงสรุปว่าเมื่อคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำมีรูปเหมือนคำหลัก และคำลักษณนามคือคำนาม ดังนั้นคำลักษณนามประเภทนี้ไม่สามารถปรากฏกับคำหลักที่ไม่ใช่คำนาม คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำมักปรากฏกับคำนามประเภทส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คำนามนามธรรม และสิ่งของ พลาเช็คพบว่า คำลักษณนามประเภทนี้ปรากฏกับคำนามที่เป็นภาชนะได้ โดยยกตัวอย่างข้อมูลของฮาล เช่น กล่อง กรง ฯลฯ และนอกจากนั้นคำนามที่โดยปกติ

จะปรากฏกับคำลักษณนามที่ไม่ใช่แบบซ้ำคำนามทั้งคำ ก็สามารถปรากฏกับคำลักษณนามประเภทนี้
ได้ โดยยกตัวอย่างประโยค * เสื้อ สาม เสื้อ พลาเช็คกล่าวว่า ผู้บอกภาษาจะยอมรับประโยค
นี้มากกว่าประโยค * เสื้อ สาม ก้อน การที่เป็นเช่นนี้ พลาเช็คชี้แจงว่า เป็นเพราะคำลักษณ
นามประเภทนี้เป็นคำศัพท์ที่มีลักษณะเปิด (lexical transparency)

ปัจจัยทางความหมาย (semantic factor) ที่จะแยกคำลักษณนามประเภทนี้ออกจาก
คำลักษณนามประเภทอื่น ๆ คือ คำลักษณนามประเภทนี้ทั้งหมดมีลักษณะเป็นคำที่มีความหมายสมบูรณ์
ในตัวมันเอง (1 place predicate) ในขณะที่คำลักษณนามประเภทอื่น ๆ มีลักษณะเป็นคำที่
ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วยให้ความหมายสมบูรณ์ (2 place predicate) พลาเช็คอธิบายว่าลักษณะ
แรกหมายถึง คำที่ไม่ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วยให้ความหมายสมบูรณ์ขึ้น เป็นคำที่เมื่อพูดแล้ว ผู้ฟัง
เข้าใจได้ทันที ไม่ต้องถามอีก เช่นคำว่า "มือ" ผู้ฟังเข้าใจได้ทันทีว่าเป็นส่วนของร่างกาย
แต่ถ้าบอกว่า "ส่วนของร่างกาย" ผู้ฟังต้องถามต่อไปอีกว่าส่วนไหนของร่างกาย พวกคำที่มีความ
หมายสมบูรณ์ในตัวมันเอง เท่านั้นที่เป็นได้ทั้งคำหลักและคำลักษณนาม พลาเช็คกล่าวว่า เมื่อคำ
ลักษณนามประเภทนี้มีลักษณะเป็นดังนี้ ดังนั้นจะถูกแยกออกจากคำลักษณนามอื่น ๆ

พลาเช็คกล่าวถึงหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำ คือทำให้คำ
หลัก เป็นสมาชิกของกลุ่มคำ (class) โดยอ้างถึงความเห็นของผู้บอกภาษาเมื่อเปรียบเทียบ
ประโยค 2 ประโยค คือ กระบวย 1 ใบ กับ กระบวย 1 กระบวย พลาเช็คกล่าวว่าผู้บอก
ภาษาคนหนึ่งบอกว่า ในประโยคที่ใช้คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำนั้น 'กระบวย' ที่เป็นคำลักษณนาม
มีความหมายโดยนัยหมายถึง ชนิดของทัพพี กล่าวคือมีกระบวยหลายชนิด ชนิดที่มีขนาดใหญ่อันหนึ่ง
และชนิดที่มีขนาดเล็กอันหนึ่ง ดังนั้นในประโยค กระบวย 1 กระบวย กระบวยที่เป็นคำหลักอาจ
หมายถึงกระบวยชนิดที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กอันใดอันหนึ่ง ดังนั้นพลาเช็คจึงคิดว่าคำลักษณนามแบบ
ซ้ำคำนามทั้งคำทำให้คำหลักเป็นสมาชิกของกลุ่มคำ

คำลักษณนามอีกประเภทคือ คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามบางส่วน ลักษณะเด่นของคำลักษณ
นามแบบนี้คือ เป็นคำลักษณนามที่เกิดกับนามวลี และอาจเกิดกับคำประสม โดยคำลักษณนามจะซ้ำ
รูปบางส่วนของนามวลีหรือคำประสมนั้น คำลักษณนามประเภทนี้เหมือนกับคำลักษณนามแบบซ้ำคำ
นามทั้งคำคือไม่ปรากฏกับคำหลักที่ไม่ใช่คำนาม พลาเช็คยกตัวอย่างประโยค เขาพับผ้าไว้ 3 พับ
ในประโยคดังกล่าว พับผ้า ไม่ใช่คำประสมหรือนามวลี แต่มีโครงสร้างเป็นคำกริยา+คำนาม หรือ

คำกริยา+กรรม เท่านั้น และมีคำนามหลายคำ เช่น กระดาษ หนังสือ ฯลฯ มาแทนที่คำนาม ผัวได้ ดังนั้นคำลักษณนาม หับ จึงเป็นคำลักษณนามที่ปรากฏกับคำกริยา หับคำเดียว ไม่ใช่ทั้ง "หับผ้า"

พลา เชื่อกล่าวว่าคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามบางส่วนเป็นคำลักษณนามประเภทที่คาบเกี่ยว (overlap) กับคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำ และคำลักษณนามประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเภทซ้ำคำนามทั้งคำโดยยกตัวอย่างประโยค ไปไม้ 3 ใบ กับ กระบวย 3 ใบ คำลักษณนาม ใบ ในประโยคแรกมีลักษณะซ้ำบางส่วนของคำนาม ไปไม้ ส่วนในประโยคหลังคำลักษณนาม ใบ ใช้กับภาชนะ

คำลักษณนามแบบซ้ำคำนามบางส่วนนี้ ส่วนที่ซ้ำมักเป็นส่วนที่บอกความหมายหลัก ถ้าเป็นคำประสมที่มีคำนามประเภทภาชนะรวมอยู่ด้วย คำนามที่เป็นภาชนะมักปรากฏเป็นคำลักษณนาม เช่น ขนมห่าง 2 ห่าง อาหารกระป๋อง 2 กระป๋อง ฯลฯ หรือในกรณีที่เป็นนามวลีคำที่อยู่ตรงกลางมักปรากฏเป็นคำลักษณนาม เช่น ถั่วฝักยาว คำว่า ฝัก อยู่กลางคำ และถูกใช้เป็นคำลักษณนามกับคำนามดังกล่าว ในบางกรณีมีคำประสมซึ่งคำที่มาประสมกันสามารถปรากฏเป็นคำลักษณนามได้เช่น ห้างร้าน ถ้าปรากฏกับคำลักษณนาม ห้าง มีความหมายเน้นถึงการค้า แต่ถ้าปรากฏกับคำลักษณนาม ร้าน มีความหมายเน้นถึงสถานที่

คำลักษณนามประเภทที่ 3 ตามที่พลาเชื่อกแบ่งได้แก่ คำลักษณนามมาตราชั่ง ตวง วัด คำลักษณนามประเภทนี้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ หน่วยวัดมาตรฐาน (Standard Measure) และหน่วยวัดชั่วคราว (Temporary Measure) คำลักษณนามมาตราชั่ง ตวง วัด ประเภทหน่วยวัดมาตรฐานมีลักษณะเป็นคำที่ต้องให้คำอื่นมาช่วยให้มีความหมายสมบูรณ์ขึ้น (2 place predicate) มีความเป็นมาตรฐาน และมีความแน่นอน เช่น มาตรฐานวัดเป็นนิ้ว มาตราชั่งเป็นกิโลกรัม มาตราเวลาเป็นนาฬิกา เป็นต้น หน่วยวัดมาตรฐานไม่ปรากฏเป็นคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำ โดยยกตัวอย่างประโยค *วัน 3 วัน ประโยคดังกล่าวอาจยอมรับว่าใช้ได้เมื่อปรากฏศัพท์เดี่ยว ๆ แต่ประโยคดังกล่าวจะไม่ปรากฏในสถานการณ์พูดทั่วไป อีกประเภทหนึ่งคือ หน่วยวัดชั่วคราวมีลักษณะเป็นคำที่ต้องให้คำอื่นมาช่วยให้มีความหมายสมบูรณ์ขึ้น และไม่สามารรถปรากฏเป็นคำลักษณนามแบบซ้ำคำนามทั้งคำได้เช่นเดียวกับ หน่วยวัดมาตรฐาน แต่หน่วยวัดชั่วคราวต่างจากหน่วยวัดมาตรฐานคือ อย่างแรกเป็นมาตราวัดที่ไม่เป็นมาตรฐาน และไม่แน่นอน เช่น คำ กำมือ เป็นต้น และบอกปริมาณโดยอาศัยภาชนะ หรืออาศัยสิ่งที่มองเห็นได้ที่เกี่ยวข้องกับการชั่ง ตวง วัด

นั้น เช่น คำลักษณนาม ถึง เป็นคำนามหมายถึงถึงถึงใส่ น้ำ แก็งน้ำ ฯลฯ เป็นคำลักษณนามเช่นของ 1 ถึง = 20 ลิตร หรือหมายถึงถึงเต็ม ๆ ที่บรรจุของไว้

พลา เช็คเปรียบเทียบคำลักษณนาม ชั่ง ตวง วัด กับคำลักษณนามอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ชั่ง ตวง วัด และไม่ใช่คำลักษณนามแบบเข้าคำนามทั้งคำ ได้ลักษณะที่ต่างกันคือ คำลักษณนามอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ชั่ง ตวง วัด และเข้าคำนามทั้งคำ บอกลักษณะที่มองเห็นได้เป็นลำดับแรก เช่น คำลักษณนาม ใบ บอกลักษณะที่มองเห็นได้คือรูปร่าง และบอกปริมาณเป็นลำดับสอง ในขณะที่คำลักษณนาม ชั่ง ตวง วัด บอกปริมาณเป็นลำดับแรก แต่ไม่บอกลักษณะที่มองเห็นได้เลย

คำลักษณนามประเภทที่ 4 คือ คำลักษณนามอื่น ๆ (Others) มี 43 คำ แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ คำลักษณนามที่บอกลักษณะทั่ว ๆ ไป (General Units) และคำลักษณนามที่มีความหมายขยายออก (Extended Classifiers)

คำลักษณนามที่บอกลักษณะทั่ว ๆ ไป เป็นคำลักษณนามที่ไม่ได้บอกรูปร่างลักษณะของ คําหลักแต่บอกลักษณะที่เป็นประเภทใหญ่ คือบอกลักษณะทั่วไปของคําหลักนั้น เช่น คำลักษณนาม อย่าง บอกลักษณะที่มองเห็นได้ (perceptual information) กับลักษณะที่เป็นประเภทใหญ่ (superordinate category) หรือคำลักษณนาม ขึ้น บอกความหมายว่าเป็นส่วนของ สิ่งใหญ่ อย่างไรก็ตาม มีคำลักษณนามประเภทนี้บางคำได้แก่ แถว ผืน แวน ที่บอกลักษณะของ คําหลัก พลา เช็คใช้ความหมายของคําหลักในการแบ่งคำลักษณนามประเภทนี้เป็นกลุ่มย่อยดังนี้คือ ชนิด เช่น คำลักษณนาม ขนาน จัพวก ฯลฯ โอกาส เช่น คำลักษณนาม ครึ่ง ตอน ฯลฯ ด้าน เช่น คำลักษณนาม ด้าน ฝ่าย ฯลฯ ส่วน เช่น คำลักษณนาม ส่วน เสียง ฯลฯ และบอก ลักษณะทั่ว ๆ ไป เช่น แห่ง ขนาด ฯลฯ พลา เช็คกล่าวว่าคำลักษณนามในกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะ เป็นคำที่ต้องให้คำอื่นมาช่วยยให้มีความหมายสมบูรณ์ขึ้น (2 place predicate) ไม่เป็นคำ ลักษณนามแบบเข้าคำนามบางส่วน และมาตราชั่ง ตวง วัด

คำลักษณนามที่มีความหมายขยายออก (Extended Classifiers) คำลักษณนามใน กลุ่มนี้เป็นคำลักษณนามที่มีพัฒนาการทางความหมายจากคำนามกลายมาเป็นคำลักษณนาม คำลักษณ นามในกลุ่มนี้บางคำเรามองไม่ค่อยเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับคำนามที่มันเกิดด้วย คำลักษณนาม เหล่านี้ได้แก่ เชือก ตน เล่ม อัน พลา เช็คกำหนดคุณสมบัติของคำลักษณนามที่สัดอยู่ในประเภทนี้

ไว้ 3 ข้อ คือ เป็นคำลักษณนามที่ใช้เป็นคำระบุประเภท (class term) เป็นคำลักษณนามที่เจ้าของภาษาให้ความหมายได้ลำบาก และไม่มีหน้าที่เป็นคำนาม พลาเช็คพูดถึงคำลักษณนาม เชือก และ ตน ว่าคำลักษณนามทั้ง 2 มีความหมายเป็นคำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำลักษณนาม ส่วนคำลักษณนาม เล่ม และ อัน นั้นพลาเช็คเห็นว่าเป็นคำลักษณนามที่เป็นคำลักษณนามแท้ (True Classifier) ในภาษาไทย และนำคำลักษณนาม เล่ม อัน และ ตัว ซึ่งเป็นคำลักษณนามที่มีคำนามปรากฏด้วยเป็นจำนวนมาก มาหาความหมายหลัก (basic sense) และดูการขยาย (extension) ความหมายของคำลักษณนามเหล่านี้ว่ามีความหมายขยายไปจากความหมายหลักอย่างไร

สำหรับคำลักษณนาม เล่ม พลาเช็คตั้งเอา ลักษณะ เด่นของคำนามที่ปรากฏกับคำลักษณนามนี้มาแสดงไว้ เป็นอรรถลักษณะ อรรถลักษณะที่แสดงไว้นั้นพลาเช็คสรุปจากการดูภาษาเพื่อนบ้าน และภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยเช่นภาษาถิ่นของจีน ภาษาแม้วขาว ฯลฯ ที่มีคำนามปรากฏกับคำลักษณนามคล้ายกับคำนามที่ปรากฏกับคำลักษณนาม เล่ม อรรถลักษณะเด่นที่พลาเช็คแสดงไว้มี 2 อรรถลักษณะใหญ่ ๆ คือ อรรถลักษณะที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยความยาวและมีมิติเดียว (salient one dimension) แบนและมี 2 มิติ (salient two dimension) มีด้าม มีความโค้ง แหลม และเกี่ยวกับหน้าที่ซึ่งประกอบด้วย ไข้ตัดและไข้หุ้มแทง เมื่อได้อรรถลักษณะก็พิจารณาว่า อรรถลักษณะใดน่าจะเป็นความหมายหลัก (basic sense) ของคำลักษณนามนั้น ปรากฏว่าความหมายหลักของคำลักษณนาม เล่ม คือของมีคม แหลม ไข้ตัด และมีด้าม และพบว่าคำลักษณนาม เล่ม มีความหมายขยายเข้าไปในคำนามกลุ่มสิ่งของที่คงหุ้มมองเห็นได้ ซึ่งเป็นกลุ่มคำนามอันดับแรก (First-order entities)² เท่านั้น

¹ อรรถลักษณะที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ พลาเช็คใช้ตาม เด็นนี่ (Denny 1976)

² พลาเช็คนำเอาองค์ประกอบทางความหมาย 3 องค์ประกอบมาศึกษาคำลักษณนาม องค์ประกอบเหล่านี้มาจาก ไลออนส์ (Lyons 1977 : 442-446)

1. อันดับแรก (First-order entities) เป็นคำนามพวกที่เป็นสิ่งคงที่ มีอยู่ (exist) มองเห็นได้ ได้แก่ คน สัตว์ สิ่งของ

2. อันดับที่สอง (Second-order entities) เป็นคำนามที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ สิ่งที่เกิด เนิบไป และมีระยะเวลา เป็นคำนามประเภทเกิดขึ้นมากกว่ามีอยู่

3. อันดับที่สาม (Third-order entities) เป็นคำนามประเภทนามธรรม อยู่ นอกเหนือเวลา และสถานที่

สำหรับคำลักษณะนาม อัน พลา เอ็คส์รูปประเภทของคำนามที่ปรากฏกับคำลักษณะนาม อัน โดยใช้ข้อมูลของ ฮาล์ ว่ามีคำนามประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ เป็นของแบน เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้มือจับ เป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องจักร หรือส่วนของเครื่องที่เคลื่อนที่ได้เป็นไม้แบน ๆ หรือของที่มีลักษณะคล้ายไม้เท้า พลา เอ็คส์ให้ข้อสังเกตว่าคำนามซึ่งเป็นคำหลักของคำลักษณะนาม อัน มักเป็นคำประสม และตั้งสมมุติฐานว่าความหมายหลักของคำลักษณะนาม อัน คือ ไม้ เพราะคำประสมที่เป็นคำหลักส่วนใหญ่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ไม้___ และมีบ้างที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า เครื่อง___ ความหมายของคำลักษณะนาม อัน ขยายเข้าไปในคำนามกลุ่มที่เป็นนามธรรม (Third-order entities) โดยมีความหมายในทำนอง สิ่งประดิษฐ์ พลา เอ็คส์กล่าวว่า อัน เป็นคำลักษณะนามประเภท "ถังขยะ" คือ คำนามที่ปรากฏกับคำลักษณะนาม อัน เป็นคำนามที่มีลักษณะทั้งที่เป็นคำนามกลุ่มสิ่งที่คงที่มองเห็นได้ (First-order entities) คำนามที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Second-order entities) และคำนามนามธรรม (Third-order entities) แต่การมีคุณสมบัตินี้เป็น "ถังขยะ" ก็มีขอบเขตคือไม่ปรากฏกับคำนามพวกพืช เช่น ผลไม้ เป็นต้น

สำหรับคำลักษณะนาม ตัว เป็นคำลักษณะนามที่มีความหมายเป็นคำนาม พลา เอ็คส์กล่าวว่า มีลักษณะ 2 ลักษณะที่นำมาตั้งเป็นความหมายหลักของคำลักษณะนาม ตัว คือ สัตว์ และโครงร่าง (body shape) แต่พลา เอ็คส์เลือกโครงร่างเพราะมีลักษณะกว้างกว่าเมื่อเทียบกับสัตว์ ทำให้สามารถเชื่อมโยงกับคำอื่นได้คือ โครงร่างจะรวมถึง รูปร่างอย่างปลา (fish shape) รูปร่างอย่างนก (bird shape) รูปร่างอย่างมนุษย์ (human shape) ฯลฯ และความหมายของร่าง (body) จะรวมเอารูปทรง (shape) เข้าด้วย และไม่จำเป็นต้องเป็นสัตว์เท่านั้น ความหมายของคำลักษณะนาม ตัว ขยายเข้าไปในคำนามหลายกลุ่ม โดยมากมักเป็นความหมายทางรูปร่าง และหน้าที่

พลา เอ็คส์สรุปว่าการเลือกใช้คำลักษณะนามขึ้นอยู่กับหลายเหตุผล เช่นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางวัฒนธรรม หรือความตั้งใจของผู้พูด แต่มีเกณฑ์ในการมองลักษณะหลักในการเห็นสิ่งของ (perceptual basis) ที่เป็นสามัญทุกภาษา และพบว่ารูปร่างลักษณะเป็นตัวสำคัญในการเห็นหรือจัดประเภทสิ่งของต่าง ๆ และในระบบของคำลักษณะนามและการเลือกใช้คำลักษณะนามมีการผสมกันระหว่างองค์ประกอบทางความหมายและทางไวยากรณ์

นววรรณ พันธุเมธา (2525 : 23-29) เรียกคำลักษณะนามว่า "คำแยกประเภท" และจัดคำแยกประเภทนี้ไว้ใน "คำขยาย" ที่ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา

คำแยกประเภทแบบขยายคำนาม เป็นคำที่จำแนกคำนามออกเป็นกลุ่มเป็นพวก นววรรณกล่าววว่า สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้เราแบ่ง เป็นประเภทใหญ่ ๆ และใช้คำแยกประเภทดังนี้คือ

1. คน ใช้คำแยกประเภทตามฐานะทางสังคม ได้แก่ พระองค์ องค์ รูป คน ท่าน (มักใช้กับผู้ที่เคารพับถือ) นาย (มักใช้กับเจ้าพนักงาน)
2. สัตว์ ใช้คำแยกประเภทคำเดียวคือคำว่า ตัว ไม่ว่าจะ เป็นสัตว์น้ำหรือสัตว์บก และมีรูปร่างลักษณะอย่างไร ยกเว้นช้างซึ่งเราอาจจะเป็นสัตว์พิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำแยกประเภทว่า เชือก
3. สิ่งไม่มีชีวิตมักใช้คำแยกประเภทตามรูปร่างของสิ่งนั้น
4. อมนุษย์ อันได้แก่ เปรต อสุรกาย ยักษ์ ผี ใช้คำแยกประเภท คือคำว่า ตน
5. สิ่งที่เป็นนามธรรม ใช้คำแยกประเภทว่า ข้อ ประการ ฯลฯ

คำแยกประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต แยกเป็นประเภทย่อย 2 ประเภทคือ

1. คำแยกประเภทที่ใช้กับสิ่งที่อยู่ตามลำพัง
2. คำแยกประเภทที่ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกัน

1. คำแยกประเภทที่ใช้กับสิ่งที่อยู่ตามลำพัง จำแนกเป็นดังนี้

1. จำแนกตามรูปร่างลักษณะของสิ่งนั้น เช่น

ใบ เป็นคำแยกประเภทสำหรับสิ่งที่แบน บาง และภาชนะต่าง ๆ

เช่น จาน ถาด ฯลฯ

ดวง เป็นคำแยกประเภทสำหรับสิ่งที่มีลักษณะกลม เช่น ดวงจันทร์

ดวงอาทิตย์ รอยเขื่อน ฯลฯ

คำแยกประเภทที่เป็นชื่ออวัยวะซึ่งนำมาใช้แยกประเภทสิ่งที่มีลักษณะเทียบได้กับอวัยวะนั้น ๆ

นววรรณ จัดไว้ในคำแยกประเภทจำพวกนี้ด้วย เช่น ตัว ใช้กับสิ่งที่มีแขนหรือขา เช่น เสือ

กางเกง เก้าอี้ โต๊ะ ฯลฯ

ปาก ใช้กับสิ่งที่มีปาก เช่น แห อวน

คำแยกประเภทที่ได้มาจากคำกริยาแสดงอาการ จัดอยู่ในประเภทนี้ด้วย เช่น

ม้วน ใช้กับสิ่งที่ม้วนไว้ เช่น ผ้า กระดาษ

หับ ใช้กับสิ่งที่หับไว้ เช่น ผ้า เสื้อ

ฯลฯ

2. จำแนกตามชนิด เป็นคำแยกประเภทที่ใช้ทั่วไป คืออย่าง ชนิด ประเภท ประการ ข้อ หรือใช้เฉพาะกับสิ่ง ๆ เดียว เช่น อิง 1 แจ่ง ขลุ่ย 1 เลา ฯลฯ คำแยกประเภทที่เข้ากับคำนาม (แบบใช้เฉพาะกับคำนามคำเดียว) จัดอยู่ในประเภทนี้ เช่น เพลง นิว ครอบครว ฯลฯ

3. จำแนกตามมาตราวัด เช่น สิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่างที่วัดได้ใช้คำแยกประเภทตามมาตราวัด เช่น เวลา คำแยกประเภทได้แก่ นาที ชั่วโมง ปี ฯลฯ

อายุ คำแยกประเภทได้แก่ ขวบ รอบ

ความยาวหรือความสูง คำแยกประเภทได้แก่ เมตร ฟุต ฯลฯ

2. คำแยกประเภทที่ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกัน จำแนกดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของสิ่งที่อยู่รวมกันนั้น เช่น พวง เครือ รวง หรือ ข้อ ฯลฯ

2. จำแนกตามมาตราวัด ประเภทนี้ได้จากชื่อมาตราวัดหรือสิ่งที่บรรจุ เช่น หน้า 3 แก้ว ขนมห 1 ห่อ ฯลฯ

3. จำแนกตามชนิด คำแยกประเภทนี้ใช้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น โหลง เป็นคำแยกประเภทที่ใช้เรียกขานที่อยู่รวมกันจำนวนหนึ่ง

ทะเลาย เป็นคำแยกประเภทที่ใช้เรียกหมาก หรือมะพร้าวที่อยู่รวมกัน

เรียง เป็นคำแยกประเภทที่ใช้เรียกพลูที่เรียงกันอยู่ 20 ใบ

ฯลฯ

นอกจากนี้ นววรรณ ยังได้พูดถึงคำแยกประเภทแบบขยายคำกริยา ซึ่งจำแนกกริยาที่แสดงอาการตามเกณฑ์ต่อไปนี้ เช่น ตามชนิดได้แก่คำว่า อย่าง ตัวอย่างเช่น นิตพุดอย่างดี ฯลฯ จำแนกตามช่วง เวลาหรือระยะทางที่ทำอาการ เช่น เขาหลับ 1 ตื่น ฯลฯ จำแนกตามครั้งที่ทำอาการ เช่น เขาพุด 2 ครั้ง หรือจำแนกตามมาตราวัด เช่น เขือกยาว 3 เมตร ฯลฯ

นววรรณ ถือว่าคำแยกประเภทสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยใช้อะไร เป็นเกณฑ์ในการรวม บางสิ่งบางอย่างเข้าด้วยกันหรือแยกออกจากกัน

กันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2525) แบ่งประเภทคำลักษณนามในภาษากรุงเทพฯ และภาษา เชียงใหม่ตามหน้าที่ เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม และคำลักษณนาม ที่ใช้ขยายคำกริยา สำหรับคำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนามในทั้ง 2 ภาษานั้น กันทิมาพูดเป็น 2 หัวข้อ คือ คำลักษณนามที่จำแนกตามคำนาม และคำลักษณนามที่แบ่งการขึ้น ตวง วัด

ก. คำลักษณนามที่จำแนกตามคำนาม มี 7 ประเภท คือ

1. คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ เช่น

คน ใช้กับคนทั่วไป เช่น เด็ก 3 คน

[ca:w⁴] 'เจ้า' ใช้กับผู้ประกอบการค้าเช่น [mɛ⁴:-ka⁵ sa:m¹
ca:w⁴]

2. คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทอมนุษย์

ตน ใช้กับ ยักษ์ ปีศาจ และวิหยาธรร เช่น ยักษ์ 3 ตน

[ton¹] 'ตน' ใช้กับยักษ์ เทวดา นางฟ้า หรือปีศาจ เช่น
[the:-wa-da sa:m¹ ton¹]

3. คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์

ตัว ใช้กับสัตว์ทั่วไป เช่น นก 3 ตัว

[cu:p³] 'จับ' ใช้กับลูกสัตว์ที่เกิดคราวเดียวกันหลายตัว เช่น
[mu:¹ sa:m¹ cu:p³]

4. คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทพืช

ต้น ใช้กับพืชทั่วไป เช่น มะม่วง 2 ต้น

[ka:w⁵] 'แก้ว' ใช้เฉพาะกับพืชยืนต้น เช่น
[ba?²-pa:w⁴ sa:m¹ ka:w⁵]

5. คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ แยกย่อยเป็น

ก. จำแนกประเภทสิ่งของตามลักษณะนั้น ๆ เช่น

ก้อน ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะค่อนข้างกลมหรือสิ่งที่เกาะ หรือรวมกันแน่น

เช่น หิน 3 ก้อน

[wa:w] 'วาว' ใ้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวงอย่างรยต่าง เช่น
[p+an³ sa:m¹ wa:w]

ข. จำแนกประเภทสิ่งของตามอุปกรณ์หรือวัสดุที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ เช่น

เครื่อง ใ้กับสิ่งที่ประกอบด้วยเครื่องกลไก เช่น วิทยุ 2 เครื่อง
[lɔ:t²] 'หลอด' ใ้กับตัวย หรือไหมที่ม้วนไว้กับแกนใน
ที่เป็นหลอด เช่น [fa:y⁴ sa:m¹ lɔ:t²]

ค. จำแนกประเภทสิ่งของตามกรยาอาการที่ทำการสิ่งนั้น ๆ เช่น

ขุด ใ้กับสิ่งที่ขุดไว้ เช่น เขือก 2 ขุด
[kop¹] 'กับ' ใ้กับข้าวต้มมัดที่ประกบเข้าด้วยกัน เช่น
[kɕaw⁴-tom⁴-mat⁵ sa:m¹ kop¹]

ฅ. จำแนกสิ่งของตามจำนวนสิ่งของนั้น ๆ เช่น

খন ใ้กับจำนวนย่อยของสิ่งเดียวกันที่เข้าคู่กัน เช่น รองเท้า 1 খন
[tin²] 'ดิน' ใ้กับส่วนย่อยที่ตัด หั่นหรือแบ่งจากเนื้อทั้งก้อน
เช่น [cin⁵ sa:m¹ tin²]

ง. จำแนกประเภทเฉพาะ หมายถึง คำลักษณะนามบางคำที่กำหนดใ้กับ

เฉพาะบางสิ่ง โดยไม่ได้จำแนกตามลักษณะอุปกรณ์หรือวัสดุ กรยาอาการ
หรือจำนวนของสิ่งนั้น เช่น ขนาน ใ้กับยาที่ปรุงขึ้น [na:t⁵] 'นัด'
ใ้กับกระสุนปืน

6. คำลักษณะนามที่ใ้กับคำนามประเภทสถานที่ เช่น

ชนิด ใ้กับส่วนที่มีคันดินกันเป็นตอน ๆ เช่น ส่วน 2 ชนิด

[pan³] 'บัน' ใ้กับที่ดินหรือที่นา เช่น
[ti:³-na: sa:m¹ pan³]

7. คำลักษณะนามที่ใ้กับคำนามประเภทนามธรรม เช่น

ประการ ใ้กับนามธรรมทั่วไป เช่น พร 3 ประการ

[pha-ka:n¹] 'พะกาน' เช่น [pɔ:n¹ sa:m¹ pha-ka:n¹]

ข. คำลักษณนามที่บ่งการชี้แจง ดวง วัด ในทั้ง 2 ภาษา แบ่งเป็นบอกการชี้แจง ดวง วัด โดยมาตราต่าง ๆ ได้แก่ มาตราเงิน มาตราชั่ง มาตราตวง มาตราวัด และมาตราเวลา และบอก การชี้แจง ดวง วัด โดยประมาณ ซึ่งแบ่งเป็นการบอกปริมาณที่มีทั้งบอกปริมาณโดยใช้ภาชนะ ใช้ กริยาอาการ ใช้อวัยวะ และการบอกขนาด

นอกจากคำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนามแล้ว กันหิมาได้พูดถึงคำลักษณนามที่ใช้ขยายคำ กริยา โดยแบ่งเป็นคำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการซึ่งมีทั้งแสดงอาการโดยตรง และ แสดงอาการโดยอ้อม และคำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ ซึ่งมีทั้งแสดงสภาพโดยตรงและ โดยอ้อม

นอกจากจะศึกษาการจำแนกคำลักษณนามแล้ว ยังศึกษาถึงการชี้แจงและตำแหน่งของคำ ลักษณนามในทั้ง 2 ภาษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ผลของการเปรียบเทียบสรุปได้ว่า การจำแนก คำลักษณนามในทั้ง 2 ภาษา มีการจำแนกที่เหมือนกัน การชี้แจงคำลักษณนามมีทั้ง เหมือนและต่างกัน ส่วนตำแหน่งของคำลักษณนามนั้นในทั้ง 2 ภาษา มีการวางตำแหน่งเหมือนกัน

ตามที่ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามแล้วนั้น พอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้ศึกษาที่ศึกษาคำลักษณนามเฉพาะภาษาทุกคน พยายามจำแนกคำลักษณนามออก เป็นประเภทต่าง ๆ

2. ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ต่างกันในการศึกษาคำลักษณนาม เกณฑ์ที่ใช้มีดังนี้คือ

2.1 เกณฑ์ทางความหมายเพียงอย่างเดียว เช่น เบคเกอร์ ใช้เกณฑ์ทาง ความหมายในการจัดระบบคำลักษณนามในภาษาพม่า พระยาอุปกิตศิลปสาร ใช้เกณฑ์ทางความ หมายในการจำแนกคำลักษณนามออก เป็นกลุ่ม ๆ

2.2 เกณฑ์ทางความหมายและทางไวยากรณ์ ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์นี้ ร่วมกันในการศึกษาคำลักษณนาม ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ที่ใช้เกณฑ์นี้มักจะใช้เกณฑ์ทางความหมายใน การจำแนกประเภทคำลักษณนาม และใช้เกณฑ์ทางไวยากรณ์ในการศึกษาตำแหน่งของคำลักษณ นาม เช่น พลา เอ็ค ใช้เกณฑ์ทางความหมายในการจัดกลุ่มคำลักษณนามเป็นคำลักษณนามประเภ ทต่าง ๆ และใช้ในการหาความหมายหลักของคำลักษณนาม อีกทั้งยังศึกษาด้วยว่าคำลักษณนามบาง คำมีความหมายขยายไปจากความหมายหลักอย่างไร ส่วนเกณฑ์ทางไวยากรณ์นั้น พลา เอ็คใช้ ศึกษาตำแหน่งของคำลักษณนามและใช้ทดสอบคำที่สงสัยว่าเป็นคำลักษณนามหรือไม่ อัลสัน ใช้เกณฑ์

ทางความหมายถึงองค์ประกอบ 7 ประเภท ที่คำลักษณนามในภาษาที่มีคำลักษณนามใช้ร่วมกัน มาแสดง และใช้เกณฑ์ทางไวยากรณ์เพื่อจัดประเภทภาษาที่มีคำลักษณนามไว้ว่ามีกี่ประเภท อะไรบ้าง ดังนี้ เป็นต้น

3. ผู้ศึกษาบางท่าน ได้แก่ อังกาบ ผลากรกุล ได้นำตัวแปรทางสังคมคือตัว ภาษาเองเข้ามาศึกษาการใช้คำลักษณนาม แต่ยังไม่ผู้ใดคำนึงถึงตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อการ ใช้คำลักษณนาม เช่น อายุ อาชีพ เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำตัวแปรทางสังคมดังกล่าวเข้ามาพิจารณาด้วย

4. ผู้ศึกษาบางท่านกล่าวถึงการใช้คำลักษณนามในลักษณะที่ไม่คงตัว คือใช้คำ ลักษณนามมากกว่า 1 คำ กับคำนามคำเดียวกัน เช่น อัลสัน อังกาบ ผลากรกุล และมีผู้ศึกษา บางท่าน ได้แก่ พลาเช็ค ได้กล่าวถึงการใช้คำลักษณนามในลักษณะอื่น คือการมีคำนามหลาย คำปรากฏกับคำลักษณนามคำเดียว ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นนี้เข้ามาประกอบในการวิเคราะห์ด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย